1875. II. évfolyam. 244. szám. Debreczen, Szombat, deczember 11.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre 10 frt.
Félévre . . 5 frt.
Negyedévre . 2 frt 50 kr.
Egy hóra . 1 frt.
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, a városi könyvnyomdában, (városházépület, az udvarban balra;) azután Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivataloknál.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.
A DEBRECZENI SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE.
Megjelen hetenkint ötször, u. m. hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények a szerkesztői irodában vétetnek fel. *Az előfizetési s hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába **a városháza épülete alatt (Rózsatér)** czimzendők.

Az országházból.

Budapest, decz. 10.

A képviselőház ma nagy részben a költségvetési vita alatt felmerült inditványokat tárgyalta.

Legfontosabb volt gyülés elején a honvédelmi miniszter javaslata a fegyverszállitás iránt kötött szerződés felbontása iránt. E tárgyban előadta, hogy régebben 10 évre szerződés köttetett évenként 25,000 darab fegyver szolgáltatására, azonban a honvédség már el levén látva kellő számu fegyverekkel: ő a szerződést felbontatni javasolja, mert a gyár azért fennmarad, másrészt pedig a budgetben megtakaritás lehetséges. Madarász József azon óhajának adott kifejezést, hogy ily hosszu időre szóló szerződések a ház tudtával köttessenek.

Molnár György a honvédelmi budget előadója felvilágositá öt, hogy a p. ü. bizottság előtt is felmerült e kérdés, de Tisza Kálmán az összes kormány nevében kijelentette, hogy ezután szerződések a parliament tudta nélkül nem fognak köttetni s igy e határozat megujitása felesleges lenne. Ezen felvilágositással Simonyi Ernő is megelégedvén, a ház a javaslatot elfogadta.

Ezután Kozma Parthén inditványa keltett vitát, ki a brassói román gymnasium számára 4000 forint segélyt kivánt a költségvetésbe felvétetni. Ismeretes e gymnásium ügye. A román urak ezen államsegélyt egyszer visszautasitották, mert azon feltétel alatt szavaztatott meg, hogy az állam pénzeiből fizetendő tanárokat az állam nevezze ki. Elmentek aztán Bukarestbe segélyért, kaptak is. Csakhogy a magyar állam nem türheti, hogy határain egy szomszéd állam tartson fenn egy tanintézetet; a kormány tehát megtiltotta e segély elfogadását. Most Kozma Parthen ur vállalkozott arra, hogy a gymnasium részére segélyt követeljen; természetesen a magyar állam befolyását biztositó feltétel nélkül. Sajátságos insinuatió, melyet a ház majdnem egyhangulag utasitott vissza. Kozma mellett csak Borlea, Miletics, Mihályi, s a szászok keltek fel.

A honvédek részére a miniszterelnök által inditványozott 45,000 forint segélyt a ház saját méltóságának s az ügy kegyeletes voltának legmegfelelőbben — ugyszólván vita nélkül és egyhangulag — Miletics contradicente — szavazta meg. A szélsőbal is csak arra szoritkozott, hogy Irányi által — egy elismerésre méltóan mérsékelt és ildomos beszédben — jelezte álláspontját.

Ha jól hallottunk, Miletics ur a trón iránti ildomosságból nem indokolta contradictióját, mi mindenesetre nagyon szép dolog, hanem mégis rettenetes vakmerőség, hogy Miletics ur, az otrombaságok nagymestere, loyalitásról s ildomosságról mer beszélni, midőn minden felszólalása egy-egy botrány.

A délutáni ülés tárgya, a kész budget feletti p. ü. bizottsági jelentés lesz.

× **A közigazgatási bizottság** ellen megindított agitátió ugyancsak furcsán járt Szathmármegye közgyülésén, nem különben Szathmár város képviselőtestülete előtt. Miga megyei közgyülés a felirati inditványt nagy szótöbbséggel elvetette, addig a városi közgyülés is egyszerüen napirendre tért a feliratot sürgető átiratok felett.

Mint tegnap, lapunk bezárta után érkezett tudósitásaink jelentik, Nagy-Várad is azon városok közé szegődött, kik elhagyták magukat ragadtatni a „P. N.“ agitatiója által. Dus L volt a vitéz, ki 28 szavazattal 20 ellenében kivivta az eredményt. Mi ezen nem nagyon busulunk ugyan, mert mig a „P. N.“ is elismeri, hogy Nagy-várad, mely kétszer szavazott bizalmat Tisza Kálmánnak, bizonyára ma nem bizalmi kérdés szempontjából szavazott, hanem azért mégsem szabad lett volna ennek megtörténni. Szinte bosszantó az, hogy ily nem mindennapi ügyben csupán 20 városi képviselő vett magának fáradságot a szabadelvü párt részéről — felsétálni, s szavazataikat beadni. Semmiesetre sem a 48-asok győzelme ez, hanem a nváradi szabadelvü párt indolentiája s lelkiismeretlen eljárása.

Különben 1 fecske nem csinál nyarat. — Eddig 18 város s 1 megye irt fel a javaslat ellen. Ezen szám pedig jaj kevés arra, hogy a kormány intentióira irányadó legyen. Csak tessék feliratozni, koptatni papirost, tintát és időt — a kormány tudni fogja azért kötelességét s minden oppositio fiaskót csinál.

× **Rövid hirek. A méter mértékek** behozatala tárgyában a kormány utasitást dolgozott ki, melyet a hiv. lap közöl. — **Az osztrák parliamentben** heves jelenet történt legközelebb egy képviselő és a p. ü. miniszter között. A p. ü. miniszter azt vetette a képviselő szemére, hogy miniszter akar lenni, ez pedig „megvetéssel utasitá vissza.“ Az osztrák parliamentben ez az első ilyszerü jelenet. — **A bankügyben** csiga módra mozognak az osztrákok A p. ü. miniszter nov. 23-iki átiratára még ma sem érkezett válasz. — Jó lesz siettetni a „sógort,“ mert majd elkésve érkezik.

Az 1876. évi budget.

A budget törvény össze van állitva. Ebből kitünik, hogy 1876-ra: Rendes kiadásunk: 201.036,397 frt; rendes bevételünk: 214.418,775 frtra van előirányozva. Tehát rendes budgetben

a fölösleg	13.382,378 frt.
Rendkivüli kiadás	26.221,586 „
Hitelmüveleti kiadás	5.534.715 „
összesen	31.766,301 „
Rendkivüli bevétel	3.041,163 „
Hitelmüveleti bevétel	6.964,745 „
összesen	10.015.908 „
Tehát a rendkivüli budgetben a deficzit	21.760,423 „
A végleges hiány	8.378,045 „

Ehhez járul a rente-kölcsön kamata 2.400,000 frt; ha ágióra felveszünk 100,000 forintot. A végleges deficzit: 10.878,045 frt.

Ha pedig e helyett 12 százalékot veszünk fel, a deficzit; 11.066,045 forint. — 1875-ben a budgetben a hiány 21 és fél millió volt.

Ezen kivül jövő évre a költség szaporodott ágyukra, rentekamatra körülbelől 6 millió, a fedezet leszállittatott 7—8 millióval. Tehát a mérleg javulása, ezzel szemben jövő évre, az általános jövedelmi pótadó nélkül, 16—17 millió; azzal együtt 24—25 millió.

Azt hiszszük, ehez nem kell kommentár. E száraz számok a legékesszólóbban diesérik a kormány hazafias törekvéseit, eredménydus munkálkodását, öszinte takarékossági hajlamát. E száraz számok reményt nyujtanak arra, hogy a legnagyobb biztonsággal nézhetünk azon kombinátió teljesülése felé, melynek a t. p. ü. miniszter ur nagyszerü exposéja alkalmával kifejezést adott, hogy **1880-ra nem lesz deficitünk.**

Adja Isten, hogy a kormány dicséretes törekvéseit siker koronázza!

KÜLFÖLD.

× Az európai hangulat láthatárán nagyon megnyugtató derüt mutatnak a legközelebbi napok. Az orosz czár tegnapelőtt oly nyilatkozatot tett, melyen csak örvendenünk lehet. Pedig az egész csupán egy toaszt a Szent-György ünnepély alkalmából. Hanem a pohárköszöntési enuntiók ujabb időben politikai jelentőséggel birnak s a jelen körülmények között, a keleti kérdés és a hármas szövetség, melynek egyik tagja épen maga az orosz czár is, szempontjából fontossággal bir Sándor czárnak is ezen toasztja:

„Van szerencsém ez alkalommal constatálhatni, hogy azon benső szövetség, melyet három birodalmunk és hadseregünk közt felséges őseink ugyanazon ügy védelmére megalapitottak, e pillanatban is teljes épségében fennáll és czélja egyedül a csend és béke fenntartása Európában. Bizalmam teljes, hogy közös törekvéseink isten segitségével el fogják érni békés czéljukat, mivel azt tartjuk szemünk előtt, mit egész Európa óhajt, és mire minden államnak szüksége van. Isten tartsa meg ő felségöket népeik boldogságára.“

A czár ezen politikai nyilatkozatával egyidejüleg érkezik a hir, hogy Andrássy grófnak a keleti ügyekre vonatkozó javaslatait elfogadta a berlini és szt-pétervári kormány s már a közös törekvések oda vannak irányozva, hogy a javaslatot a többi kormányok is elfogadják és együttesen terjesszék azt elő Konstantinápolyban. — E hir valóban megnyugtató.

FŐVÁROSI HIREK.

∧ **Király ő felsége**, és felséges családja, az egész január hónapot a budai várlakban töltendik. Ez idő alatt egy udvari bál s két estély fog tartatni. — **Báró Sina Simon**, a téli inség enyhitése czéljából, n fővárosi szegények részére, 1000 frtot adományozott. — **Hauszman Alajos**, müegyetemi tanárnak, a belga király, a Lipót-rend lovag keresztjét adományozta — **A Margit-hid** a zordon idő daczára, jövő évi január elsejére teljesen elkészül, s minden bizonnyal meg fog nyittatni. — **„Clarisse“** a nemzeti szinház legközelebbi ujdonsága, Almási Tihamérnek 100 aranyat nyert pályamüve, e hó 15-én kerül szinre. — **Tegnapelőtt** este 9 óra tájban gr. Almássy Kálmán lakásának konyhájában a cselédek vidám beszélgetéssel tölték az időt Szentey István háziszolga tréfás kifejezéseit különösen Würtzinger Karolin 25 éves cseléd ellen irányzá: ez azonban egyszer sértve érezvén magát felkapot egy konyha kést, s azzal Szenteynek oly érzékeny részét sebzé meg, hogy az nehány percz mulva meghalt.

VIDÉKI HIREK.

∧ **Esztergomban** Dulánszky Nándor székesfehérvári püspök tegnap szenteltetett fel, sok diszes vendég jelenlétében, nagy ünnepélyly el. — **Ujvidéken** Dr. Spitzer Mór szabadkai orvos, a napokban jegyezte el Ernst Antonia kisasszonyt. — **Jankon** 1873-ban egy koros férfi meghalt, s azóta mindig él a gyanu, hogy meggyilkoltatott. És most csakugyan kiderült, hogy erőszakos halállal mult ki, melyet feleségének szeretője követett el az asszony biztatására. — **Szathmáron** Cselei Ferenczy Ignácz, nyugalmazott főtörvényszéki tanácsos e hó 5-én, 74 éves korában meghalt. **Kassán** Vadász József tanár, a főreáltanoda termében, ma este kisérletekkel egybekapcsolt előadást tart a „világitó gázról.“ — **Verseczen** e hó 7-én Frisch Gyula kereskedőnek a Templom-utczában levő boltjába, ismeretlen tolvajok betörtek, s a pénzes fiókot tartalmától megfosztották.

✝

TOLDY FERENCZ.

(P. N) A magyar irodalom koszorus veteránja, a Vörösmartyak és Kisfaludiak barátja és kortársa, nemcsak egyike az uttörőknek, hanem az irodalom sok ágában maga az uttörő, Toldy Ferencz ma éjtélkor, barátai megdöbbenésére, legszomorubban meglepett családjának legmélyebb fájdalmára, rövid, alig félórai szenvedés után meghalt.

70 évet élt. Született 1805. decz. 10-én Budán. Atyja Schedel Ferencz postatiszt; anyja Thalherr Jozefa, magyar nemes leány. de bécsi születésü, ki egy szót sem tudott magyarul, mégis mindig nagy melegséggel beszélt fiának a magyar nemzetről.

Toldy első olvasmányai közül Baróti Szabó Dávid hexameterei kedveltették meg vele a magyar nyelvet. Midőn 1819-ben bölcsészeti tanfolyamra jött Pestre, megismerkedett Virág Benedekkel, Bajzával, Horváth Istvánnal, Kazinczyval, irodalmunk valamennyi jelesével; 1822-ben pedig Kisfaludy Károlylyal. 1825-ben az aradi főispánhoz, b. Wenckheim Józsefhez ment, ennek leányait magyar nyelvre oktatni; 1829-ben orvostudor lett, 1830-ban pedig Berlinbe utazott Hegelt hallgatni. Az akadémia 1830-ban rendes tagnak, 1831 elején segédjegyzőnek s levéltárnoknak választja. Ez évben veszi nőül Hinka Máriát. 1833-ban egyetemi tanárrá lett; 1835—1861-ig az Akadémia titkára volt. 1836-ban megalapitja a Kisfaludy társaságot. Első neje halála után 1838-ban Tarnóczy Idát vette nőül. 1841—1860-ig a Kisfaludy-társaság igazgatója volt. Második neje is elhalván, 1842-ben nőül vette Mojsitovics Augusztát. 1848-ban a bécsi akademia tagja lett. 1860 óta a Kisfaludy-társaság másodelnöke, 1870 óta első elnöke, 1871 óta pedig a magyar nyelv és irodalom rendes tanára az egyetemen.

Aki Toldy irodalmi munkásságát áttekinti, az hazánk összes szellemi életét átlanulmányozta. Mert ami csak a hazai elméket a társadalom, a politika, a közintézetek körében foglalkoztatta, az ő irataiban nyomról-nyomra visszatükröződik. Mint mübiráló, életiró, szerkesztő, gyüjtő, szónok és nyelvész, nyelvemlékek és történeti kutfők nyomozója, politikai és orvosi iró működött.

Müvei számát körülbelől hétszázra tehetjük.

De e roppant munkásságban mindenütt az uralkodó eszme: megirni a magyar irodalom történetét Irodalmunk kincseit felkutatni, megőrizni, ismertetni, közkincsé tenni ez volt főtörekvése és ezért Greguss már az ötvenes években, a „Pesti Napló“ tárczájában irodalmunk kincstárnokának nevezte el és ez elnevezés azonnal közkeletüvé lett Toldy állandó epithetonja maradt

Főmunkája a magyar irodalom kézikönyve, melyben irodalmunkat szerves egészében tárgyalta, s melyhez már 1826-ban fogott. A korszakalkotó munka 1850-ben jelent meg, 1875-ben pedig ujabb, teljesen átdolgozott kiadásban.

Roppant tevékenységéért, melynek méltatására még visszatérünk, számos kitüntetés érte. Midőn 1871. november 11-én ötven éves jubileumát ünnepelte, az országgyülés azzal adott kifejezést a nemzet elismerésének, hogy 4000 frt évi nemzeti jutalmat vett fel részére az országos költségvetésbe. Különben ide igtatjuk, hogy k. tanácsos, a Lipót rend lovagkeresztese, a szt. Móricz és Lázár olasz k. rend lovagtisztje, az egyetemnek egykori könyvtári igazgatója, rectora, bölcsészetkari dékánja, az orsz. közoktatási tanács egyetemi osztályának elnöke, a gymn, tanárvizsgaló bizottságának tagja, a bécsi cs. tudományi akadémia, a nápolyi Accademia Pontana, a milanói term. és orv. tud akadémia, a fermói Accademia araldico genealogica italiana levelező, a budapesti k. orvos-egyesület s az orsz. középt. tanáregylet tiszteleti, a pesti orvosi kar, a berlini kritikai egyesület, a drezdai természettud. és orvosi, a würzburgi bölcs és orvosi, az erdélyi országismertető s az erdélyi természettudományi társulatoknak levelezője, a m történelmi társulat választmányi tagja, a Kisfaludy-társaság elnöke, Trencsén, Bihar és Torontál vármegyék egykori táblabirája, Budapest főváros képviselője és iskolatanácsosa volt.

A hetven éves aggastyán már hosszabb idő óta ideges lábbajban szenvedett. Tegnap este Pulszky Ferenczczel a muzeumban időzött; 10 óra felé érkezett haza és panaszkodott, hogy ma rosszabbul érzi magát, mint egyébkor. Leült családja körébe és kedélyesen elbeszélgetett 11 óráig.

Ekkor dolgozni akart. Jó kedélye visszatért, csak övéinek rábeszélése birta öt arra, hogy lenyugodjék.

Fél óráig nyugodtan szendergett, ekkor felriadt, segitségért kiáltott: küldjetek orvosért — kiáltá fuldokolva — merta rheuma torkomba szállt és ott fojtogat.

Mire legifjabb fia az orvossal megjött, a magyar irodalomnak már nagy halottja volt: Toldy Ferencz megszünt élni. A nemzeti kegyelet koszoruzza meg e hantokat, emléke a magyar nép szivébe lesz zárva mindörökké!

SZINHÁZI SZEMLE.

= Péntéken, deczember hó 10-én páros bérletben adatott: **Nagy Julcsa** kisasszony fellépteül: **„Fortunio dala“** operette Offenbachtól. Ezt megelőzte egy ujdonság **„Potifárné és József“**, uj vigjáték, mely tulajdonképen inkább bohózat.

A bohózatban, Szatmári, Szeles, Kiss, Rott Mari és Deák Kata müködtek közre, s élénk játékukkal a közönséget mindvégig igen derült kedélyhangulatban tartották. Maga a bohózat, mint minden e nemü darab némi tulzásokba esik, de a melyeket a pikáns situatiók, s mulattató bonyodalmak érdekessége könnyen elfeledtet. Rott Mari a müvészetért rajongó polgárhölgyet, kit sorsa egy prózai gondolkozásu gyáros oldala mellé bilincselt, sok könnyedséggel, s élénk szinezéssel személyesitette. Deák Kata a szakácsnő szerepében sok természetességet fejtett ki. Szatmári egy tenoristát személyesitett, ki légyottra rendeltetett egy hölgy által, de az emeletben tévedve, a titokban festészettel foglalkozó Montegrainné lakásába lép, ki épen egy mintát vár, hogy a „Pótifárné és József“ esetét ábrázoló képen Józsefet természet után festhesse.

Természetes, hogy itt egy kaland után járó tenorista igen könyen jött arra a gondolatra, hogy azon hölgy előtt áll. ki őt a légyottra hivta, — s ekkor kezdődik meg a mulatságos bonyodalmak hosszu sora, mert a férj hazaérkezik, — a tenorista elbuvik, s az alatt a valódi minta is megjelen. s van egy nagy hajsz, — melynek az vet véget, midőn a férj és tenorista megtudják, hogy a légyottot adó nő csakugyan nem a gyárosnak, hanem a — mintának neje. Szatmári igen helyesen fogta fel szerepét, s a közönség nagy élvezetet talált kedvenczének burleszk komikumában. Nem sokkal kevesebb volt az elismerés, melyben Kiss, ki a mintát személyesitette részesült. És méltán, mert Kiss oly gazdag erével bir a valódi természetes komikumnak, s oly egészséges humort fejt ki játékában, hogy az soha nem téveszti el hatását a közönségre.

A mi az operette előadását illeti, engedtessék meg, hogy mielőtt arról általánosságban szóllanánk, a mi kedves szeretetre méltó vendégünkről, — ki már annyira szivünkhöz nőtt, hogy valódi fájdalommal gondolunk távozására, — emlékezzünk meg. **Nagy Julesa** k a Friquet-t, a pajzán irnok fiut személyesitette. Megvaljuk nem volt egészen kedvünkre, hogy a t müvésznő operetteben is felép, — de a midőn öt mint a Friquet-k legfürgébbikét. élénk, elbájoló, minden mesterkéltség nélküli játékában láttuk, s hallottuk szabatos énekét, melyben annyi, de annyi kellemet, olvadékonyságot tudott kifejteni, — beláttuk azt, hogy a babérok a mi kedves vendégünk számára, nem csak a népszinművekben, de az operettekben is teremnek. — Nagy Julcsa k. a. játékán és énekén az alapos tanulmányozás nyomai észlelhetők, még a meg oly jelentéstelen mozdulatban, vagy egy egyetlen szócska kiejtésénél is, s ha még ehez hozá vesszük ama előnyöket, melyekkel csak azon nehányak dicsekedhetnek, kiknek már bölcsője meliett állott a muzsa; egy szóval, kik a valódi tehetséget már születésükkel hozták a világra, — akkor egy átalán nem csodálkozhatunk a felett, ha ő, a mi, bizony nem egy könyen kielégithető közönségünket oly rohamosan megháditotta, s a szó teljes értelmében jött, látott és győzött. Temesváry ur igen nagy szolgálatot tenne mind önmagának, mind a közönségnek, ha sikerülne kieszközölnie a nemzeti szinház igazgatóságánál, hogy a kedves vendég minél tovább itt maradjon. — Az operettében a vendég mellett Timárt kell kiemelnünk, ki Fortunió mestert az ő ismeretes egészséges comicumával kitünően személyesitette, s mindent elkövetett, hogy az est — tisztesége meg tartassék.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Társadalmunk tükre.*)

— Satyra. —

Jelige: **„difficile est satyram scribere.“**

Satyrát irni nem könnyü, nehéz...
A ki ebbe fog — ha ifju — merész,
E téren a mult, tárgygyal nem kinál
A „szent költészet édes hanginál“
Csak a jelen, legbiztosabb talaj;
Csak a jelenben fájó a sohaj
A tüz mig parázs addig égető!...
S ha egy-két napos mindjárt hamva nő.
Satyrát irni oh bizony nehéz,
Én mindazáltal leszek oly merész
Versenyre szállok, s a lant versenyében
Az életnek bübájait ezennel
Erőmhöz mérten, elmondom elbeszélem!

Jer toll alá dicső Társadalom!
Hadd zengjen rólad, hadd zengjen dalom,
Zengő liget vagy, és hangzó bokor,
Bokraid közt sok szép, nemes honol,
Ágaidon sok szép gyümölcs terem,
Szó, hang, ének mind gyönge képtelen
Ajkaimon, — szépséged elbeszélni,
Ah! mily szép is, mily szép tebenned élni!...
Társadalom te szép rózsás berek
Ah! olyan jók benned az emberek,
A tiszta erkölcs, erény, hit virul
Bokraidnak minden kis ágirul,
S mosolygnak ránk szép éltet hirdetőn
Miként a nap, a fenyves bérctetőn.....
Hittől pedig a holt is ujra éled,
Óh mi szép vagy, mily gyönyörü vagy élet.
Ma jól jegyezd meg, gyorsan élni kell
A tespedésre nincs idő, se hely,
Futni, virulni, és idő előtt
Vinni oltárhoz, bájos szende nőt,
S szeretni addig, a meddig lehet
S ha elvirágzott? ha stupirt?...mehet!
Praktikus a kor, s a korszelleme,
Versenyre szállni, ki merne vele?!...
Az emberiség egy compact egész,
S mivel egészben tényező a rész,
Részekre oszlik, osztályozva van
Az osztályozás neme számtalan. —
Dicső gondolat! az egyformaság
Nem létezhetik; nézd tekintsd a fák
Levelei egymástól mily elütök?
Pedig egy közös törzsön nőttek ők!
Testvériség, egyenlőség csak elvben
Van; s lehet szép, „nehéz a kivitelben.“
Hiszen mindenki elismeri azt:
Hogy nem is ember, állat a paraszt,
Mint ezt hirdetik hangosan sokan
És mondhatom, helyesen, okosan!
Söt többet mondok, a bölcs széltolók
— Kik ők? e honra fényt, derüt hozók —
Tovább mennek fenthangon hirdetik:
Hogy csak az ember, a ki születik
Legalább is bárói bőrben, ágyban,
Ez részesül, csak ez a mennyországban. —
Szép eszme ez; és „tapsolnánk reá“
Ha nem ezek, „de Schakespeare mondaná“
Hja! mindegyik bölcs széltoló genie
Ki ez állitást tagadni meri
Jaj annak, stockfiisch, balga birka az,
Annak e tárgyban voksa nem szavaz!
Szerintem is dicső nép ez nagyon
Bár a nevüktől nem zeng a völgy halom;
S nem zengett még a költő ajkiról
„Mióta lant és repedt duda szól.“
Dicsköltemény; nem zengett még e népről
Zengek hát én, s orditok, hogy az égről
Lehullanak a fénylő csillagok.
— Hja! hiába lelkesülve vagyok —
Széltoló, e név csak metaphora;
Hozzá van forrva az utcza pora;
Mert a port vágva utczán látható
Reggeltől estig minden széltoló; —
Pilléskednek a szép hölgyek körül
— A gyönge nő, ah! ennek ugy örül —
Ép itt közelg felénk egy ily alak
Csinos ficzkó, kis bajsz az orr alatt,
Papir kráglija a füléig ér
— No semmi, salon gavallér azér' —
Szemén czvikker, fejét köcsög fedi
És mondhatom olyan jól áll neki. —
Legyeskedik és orrhangon nyefeg
— Az ilyen aztán a salon gyerek —
Ő franciául nem csak ért. de ir,
— Na tudniillik valamit leir —
A magyarnyelvet nem szenvedheti
A mi hazai nem tetszik neki,
Nem tetszik neki csak a „rókasport“
Hol a kutyája brilliroz, „aport“!
Beszél hozzá; s a kutya farkot csóvál
Bár okosabb, hősebb a széltolónál,
Mert mig kutyája pályadijt szerez
Addig az Ipse, kártyázik, serez
Vagy lábaszárán a legyet veri
— Hja czimeres lump mindegyik genie —
Csokonai is hires lump vala
Az utókor mégis babért fona
Homlokára, pedig mi érdeme?
Az: hogy bilincset nem türt szelleme
És kóborolt, és a kulacs nyakát
Jobban szerette mint önnön magát,
És mint kicsapott elzüllött deák
Verset faragott, s ferde ideák
Lakták fejét a zöld boros kancsónál!
S berugva sirt a tihanyi echónál! —
A széltoló igy biztatja magát,
S akadnak kik szentül hiszik szavát
Boldog ki nem lát és mégis hiszen
— De a jellemzést még tovább viszem —
Derék ficzkó ez! ő tanult sokat:
A tanterembe levő padokat
Müértőleg faragta bicskájával,
Tart vizslákat, kis ölebet párjával,
Billiard, ferbli kompánia, s duellum
Éltetői, elemei punctum! (Vége. köv.)

*) E mü a debreczeni kaszinó által a Kazinczy-alapitványból három darab aranynyal jutalmaztatott.

Mert a két szereplést kivéve, az előadás többi része valóságos szinpadi botrány volt. — Nem akarunk neveket emliteni, legyen elég annyi, hogy komolyan aggódtunk Nagy Julcsa kisaszszonyért, hogy a berekedt, s egyátalán be nem gyakorlott környezet zavaró hatással lesz játékára és énekére. — Hogy ez nem történt, az bizony nem a Fortunio ur irnokain mult el. — Nem tudjuk kit okoljunk, de igen nagy meggondolatlanság az, ha egy énekesnőt oly torokbajjal állit ki a szinpadra a rendezőség, mint a melyet ma este, egyik különben tehetséges énekesnőnknél tapasztaltunk. Az ily rekedtséget legalább jelenteni kellene. — Közönség — a pénteki nap daczára — meglehetős számmal.

NAPI HIREK.

× **Az árvaház részére** legközelebb következő adomának folytak be: Gr. Kornis Zsigmondné adományozott 2 öl fát, Zoltán Ferenczné 1 hordó káposztát, Baranyi Miklósné fél véka paszulyt, Szallár Ferenczné 1 disznó fejet, Szegedy Jánosné 10 itcze lencsét, Friedman Ignáczné 3 itcze paszulyt, Kádár Sándorné 4 itcze lisztet. Fogadják a t. urhölgyek és asszonyságok az árvaház nevében kegyes adományaikért forró köszönetemet. — Debreczen, 1875. évi Deczember 11-én. Gr. Bethlen Mikó Róza.

= **Benedek Sándor** (Suhogó), lapunk belmunkatársa „**Mismás**“ czim alatt egy kötet humorisztikus munkát rendezett sajtó alá, melyre az előfizetési felhivást hétfői számunkhoz fogjuk mellékelni. A 9—10 ives kötet tartalma következő: „Nagynéném, mint orvosság“. — „A csók elmélete“. „Junior Veres Barnabás historiája“. — „Egy bál a hazáért“. — „Kritika és kritikus“. — „A kicsiség átka“. — „Miért nem járok én a kis trafikba?“ — „Egy csomó Hébe!“ A kötet részben lapokban elszórva megjelent müveket fog tartalmazni. Előre felhivjuk reá t. olvasóink figyelmét.

= **Szinházunkra vonatkozólag** a „Debreczen“ pár nap előtt egy pár keserves czikket eresztett meg, melyek a midőn sokkal feketébb szinben tüntetik fel a szintársulat körülményeit, mint a minők azok a valóságban, — végül egy őszinte jótanácscsal szolgálnak az igazgatónak; nevezetesen azzal, hogy vagy oszlassa fel az igazgató ur az operát, vagy pedig küldje el azt faluzni, — a karral, zenekarral együtt, — hát hiszen nekünk debreczenieknek majd jó lesz az ami itthon marad. – Laptársunk ezen különös tanácsadásáról mi még csak megemlékezni sem akartunk. Tegnap azonban igen biztos forrásból azt a hirt vettük, hogy csakugyan nem zörög a falevél, ha a szél nem fujja, — s a „Debreczen“ aggódó referense annyiban igazat mondott, hogy a debreczeni és a szegedi szinigazgatóság közt már nehány nap óta folynak az alkudozások a végből, hogy a debreczeni szintársulat operaénekesei Szegedre egy hosszabb ideig tartó vendégszereplésre átránduljanak. — Ez egyátalán nem örvendetes hir, s igen sajnálnók, ha a közönség részvétlensége folytán Temesváry ur, méltányolható okokból kénytelen lenne itt beszüntetni az operát, s társulatát vendégszereplésre bocsátani. – Reméljük, hogy e tekintetben az igazgató ur szives lesz az aggodalmakat mielőbb eloszlatni.

= **Zeigernek** a hires bécsi olajnyomatu képek gyárosának megbizottja városunkban időzik, s ritka szép uj képek mintáit hozta magával. Azok, kik e képekből igen méltányos részletfizetésre vásárolni akarnak, bővebb felvilágositást nyerhetnek ifj. Csáthy Károly, gazd. acad, könyvkereskedőnél.

= **Debreczen város nyomdájában** megjelent egy helybeli tekintélyes fűszerkereskedő által összeállitott igen gyakorlati táblázat melyet főleg fűszerkereskedőknek ajánlhatunk. E táblázatból egy pillanat alatt meglehet tudni, hogy ha adva van egy kilogramm portéka ára, hány dekagramm adható, az egy kilogramm áránál kevesebb bármely összegért egész egy krajczárig. Kapható ezen táblázat a városi könyvnyomdában. Ára 80 kr.

= **Jégpálya megnyitás.** — Vasárnap, 1876 ki decz. 12 én délután 2 órakor fog a helybeli jégpálya ünnepélyes megnyitása a „Korcsolyázó-egylet“ által történni, mely alkalomra a t. cz. közönség ezennel tisztelettel meghivatik a rendezőség által. — Beléptijegy személyenként 30 kr. — Családi jegy egy-egy személyre 10 kr. Gyermek-jegy 10 kr. Jó zenéről gondoskodva van.

— **Felhivás.** „A debreczeni korcsolyázó egylet„ azon már aláirt tagjai, kik tagsági illetményüket még mind ez ideig be nem fizették, s minőségükből kifolyó kedvezményeiket már az általunk f. hó 12-én rendezendő megnyitási ünnepély alkalmával, vagy azonkivül is felhasználni óhajtják, felhivatnak, hogy tagsági jegyeiket az egyleti pánztárnok Kubinyi Kálmán üzletében, — vagy az ünnepély alkalmával a jég helyiségen váltsák ki, mert ennek elmulasztása esetében tőlük is a rendes belépti dij fog követeltetni. — Az aláirás folytonosan eszközölhető az egylet pénztárnoka s a Rott testvérek kereskedéseiben ugy szintén a választmány tagjainál. – Kelt Debreczen 1875. Deczember 11. — Az elnökség.

— **A szarvasmarha-husárak** fontonként a helybeli mészárosok által f. évi decz. 8-tól 15-ig megállapitva, s a hatóságnál szabályszerüleg bejelentve, a következők: 19 kr: a mészárostársulatnak hatvan-utczán levő közös árudájában; 20 kr: Balsai Gábornak hatvan- és csapó-utczai mészárszékében; 21 kr: a rózsatéren Rácz János és Rácz Józsefnél; minden többi mészárosnál 22 kr., kivéve mégis a Teleki-utczán levő mészárszéket, melyben 23 kr.; és a piaczi 5-ik számut, melyben 24 kr.

— **Öngyilkossági kisérlet.** A csapóutcza végén levő majorsági földön lakó Szatmári Jánosné nevü nő tegnap délután öngyilkossági szándokból egyik karját késsel megvágta, az érzett fájdalmak azonban viszszatartották, hogy magán életveszélyes sérüléseket ejthessen; ápolás végett a közkórházba szállittatott be.

— **Ötven s egynehány forint** parázs bankópénzben veszett el tegnapelőtt este 6—7 óra közt a városháza északnyugoti szegletétől, a piacz másik oldalán levő Nánássy-házig. Miután a pénz nem az illető egyéné volt, s igy vesztesége kettős, felkéretik a becsületes megtaláló, a meglelt összeget, akár a kapitányi hivatalnál, akár e lapok szerkesztőségében átadni. A megtalálónak 5 frt jutalom biztosittatik.

— **Gonosz czimbora.** Együtt idogáltak s mulattak tegnapelőtt bizonyos korcsmában egy talyigás és kőmives, mely utóbbi midőn hazatért, meglepetéssel tapasztalta, hogy a zsebében tartott 20 frt körüli pénze — volt csak, és már nincs; természetesen a czimborára erős gyanuja támadt, és nem ok nélkül, miután az elveszett összeget a gyanusitott lakásán a rendőrség megtalálta, s a tolvajt is bevallásra birta.

× **A h.-böszörményi templom** épitési tervrajzára hirdetett pályázat eredménye városunkat is érdekli, mennyiben a második pályadijat városunk szülötte Szikszay Lajos épitész nyerte el öt pályázó közül „Haladás“ jeligéjü művével. — Mindig örömmel regisztráljuk az ily eredményt, mely városunkat is kitüntetőleg érdekli.

— **Vérengző férj.** A helybeli vasuti indóházból mint kapus alkalmazott Halász nevü egyén tegnap este a vele folytonosan rosz viszonyban élő nejét oly borzasztóan összetörte, hogy életben maradásához nincs semmi remény. A vadállatot a rendőrség elfogta, az eszméleten kivüli nőt pedig kórházba szállittatá.

— **Csak azt várta** egy a m. kir. 46-ik honvédzászlóaljnál szolgálatban állott s Biharmegyében eső Tordára való fiu, mig a sártenger felfagy s neki kedvező alkalmat nyujt — hazalátogatni; hanem alkalmasint előbb hazaér az őt elfogatni megrendelő parancsolat, mint a szökevény, a mikor is aztán egy „jobbra át“ ismét csak a debreczeni verestorony felé kényteti utnak indulni.

Nagy Julcsa k. a. fellépteül.

Debreczeni szinház.

IV-ik bérlet. 6-dik szám.

Vasárnap, decz. 12-én

adatik:

Háromszéki leányok,

vagy:

a tatárjárás.

Eredeti népszinmü 3 szakaszban.

Felelős szerkesztő: **Szabó Antal.**

NYILTTÉR.*)

Köztudomásul!

Minden félreértés elháritása czéljából tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy a „D. E.“ 242. sz. nyiltterében körülirt esemény, nem a csapóutczai ugynevezett Angot-colonban történt.

Fodor J. és **Hajdu Gy.**

Értesités.

Miután én nőmtől elváltam, s ő egészen külön él tőlem, ezennel figyelmeztetek mindenkit: hogy az én rovásomra, terhemre és számlámra neki senki hitelbe ne adjon semmit, mert én azt kinem fizetem

Kelt Debreczen, 1874. decz. 12.

Dolozsilek János,
bádogos mester.

Az első
debreczeni
árverési intézetben

Kedden folyó hó 14-én következő tárgyak lesznek elárverelendők u. m. arany, és ezüst ékszerek, arany és ezüst pénzek, arany és ezüst órák, ezüst evő eszközök, férfi és női ruhák, asztal és ágymüek, férfi és női lábbeliek. stb.

Ezen tárgyak nagyrésze árverésen kivül is igen jutányos árban kapható.

*) Az e rovatban közlettekért nem vállal felelősséget Szerk.

HIRDETÉSEK.

Női divattermét
Fő-piacz 2147.

Női bundák
és
kész felöltök.
Ruhaszövetek.

SZINES ÉS FEKETE
SELYMEK.
VÁSZON
és
asztalnemük.

UGYSZINTÉN:
minden a női toilletthez szükségelt czikkek.

GOBLIN.
DAMASZT
és
Rips
BUTOR KELMÉK.
Futó és pamlag
SZŐNYEGEK.

ROTT LIPÓT
ÉS
TESTVÉRE.
Debreczenben.
Ajánlja
a
n. é. közönségnek:

Férfi-divattermét
Czegléd-u. 2. sz. a.

Egy hosszu téli kabát
18 frttól —

Egy egész téli öltöny
16 frttól —

Egy fekete báli öltöny
24 frt.

Gyermek öltönyök
6 frttól —

Nemkülönben:
uj divatu kalapok,
nyakkendők,
GALLEROK,
és
KÉZELŐK.

KEZTYŰK,
ÉS
báli himzett ingek
DUSGAZDAG
RAKTÁRÁT.

Gépészi értesités.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tudatni, hogy mindenféle **egyenkaru és tizedes mérlegeknek** törvény szerint való átalakitását és kijavitását — mit üzletünkben már régebben megkezdettünk — **mérsékelt ár mellett** elvállaljuk és hitelesittetjük.

Külföldön több éveken át szerzett gyakorlottságunk folytán, mindenféle szerkezetü

varrógépek kijavitását

szükségesetén azokhoz uj részek készitését — mint eddig, ugy ezután is teljesitjük.

Továbbá ajánljuk az általunk készitett szobai **villanyos csengőket** teljes felszereléssel, szállodákba s magán házakhoz.

Minden alaku **vasrácsozatot,** vagy bármi más lakatos munkát — megbeszélés, előirás, vagy rajz szerint — a legjutányosabb ár mellett kiállitunk.

Tóth & Medgyessy,

Üzleti helyiség: Debreczen. Füvészkert-utcza, 1064. sz. a. a kollégium háta megett.

KUBINYI KÁLMÁN
kereskedésében
DEBRECZENBEN
Piacz-utczán a kis templom mellett.
Minden üzletéhez tartozó áruk, de különösen
Futó szőnyegek
és
petroleum lámpák
igen leszállitott árban
kaphatók!

Van szerencsénk a t. cz. közönségnek az egész birodalomban jó hirüvé vált, ereje s zamatossága által kitünőnek bizonyult

császár-kávénkat

becses figyelmébe ajánlani. — Különösen az általunk követett pergelési mód — továbbá pergeléshez

a legfinomabb faj kávék

használata által sikerült a nagy közönség eddigi bizalmát részünkre kiérdemelni, s bizton reméljük, hogy azt a jövőre is megtarthatni szerencsések leendünk.

A t. cz. fogyasztó közönség különböző izlésének is megfelelendő, külön-külön a legjobb **Cuba** és **Menado** kávékból tartunk készletben, és pedig minden egyéb pótszer hozzá vegyitése nélküli, tiszta minőségben, a következő árak mellett:

1 szelencze	500 gramm	tartalommal	frt 1.08
1 „	250 „	„	frt —.54

A szelenczék külön 35 és 30 krért számittatnak, s ugyanezen árban visszavétetnek. 5—5 347.

Bécs, 1875. november hó.

Böttcher és társa.

Raktárunk Debreczenben: *Csanak József* fűszer kereskedésében.

32 számu
ÁRJEGYZÉKE
a nagyváradi
„LÁSZLÓ“
GŐZHENGERMALOM
őrleményeinek.
Bizományi raktáron
CSANAK JÓZSEFNÉL
DEBRECZENBEN.

Bécsi sulyban, kötelezettség nélkül, **ingyen zsákkal,** készpénz fizetés mellett.

Egész zsák vételnél 5% engedmény.

A.	Buza dara nagyszemü	14.20
B.	„ „ aprószemü	14.20
C	„ „ középszerü	13.—
0.	Királyliszt	13.80
1.	Lángliszt	13.20
2.	Montliszt	12.60
3.	Zsemlyeliszt I. rendü	12. –
4.	„ II. „	11.40
5.	Fehér kenyérliszt I. rendü	10.40
6.	„ „ II. „	9.40
7.	Barna kenyérliszt I. „	7.60
8.	„ „ II. „	6.40
8½	„ „ III. „	5.20
	Korpa finom zsák nélkül	—.—
	„ durva „ „	—.—

Debreczen, november. 16. 1875.

Gazdatiszti ajánlkozás.

Egy elméletileg és gyakorlatilag képzett s tapasztalt gazda ajánlkozik

gazdatiszti állomásra,

hova azonnal be is léphet. Bővebb felvilágositást adhat **Szepessy Gusztáv** az „István“ gőzmalom társulat igazgatója. 366. 1—3.

Kitünő zongora

hét octávás, előnyös föltételek mellett eladó. — Értekezhetni a czegléd utczán 2598. szám alatt. 365 1—3.

LINCZER VILMOS
Férfi ruha raktára
Debreczenben, (a fopiaczon, a Nánassy-féle házban, a Bika szálloda szomszédságában.)

A fentjelzett raktárnak van szerencséje ajánlani a n. é. közönségnek bel- és külföldi **valódi finom, legujabb mustráju gyapju szövetekkel** ellátott raktárát, egész férfi és gyermek öltözékek készitésére.

Üzletünk a legelső posztó gyárakkal áll összeköttetésben, s annak élén egy oly elismert **képzett szabász áll,** ki a bel- és külföld első ruhakészitő termeiben a legnagyobb elismerés mellett éveken át müködött. Ezen körülmények iolytán reméljük, hogy üzleti azon jelszavunk mellett:

„minél kisebb haszon, s minél nagyobb fogyasztás.“

bármely hason üzlettel bátran kiálljuk a versenyt.

Bátrak vagyunk egyuttal ajánlani gazdagon rendezett
kész férfiruha raktárunkat
kitünő minőségü, valódi gyapjuszövetekből, a legujabb divat szerint, saját készitményekkel ellátva. A nálunk vásárolt vagy készitett ruhák javitásáról is a legpontosabban gondoskodunk.

Tisztelt vevőinknek eddigi bizalmáért hálás köszönetet mondva,
további jóindulatukért esdve,
vagyok mély tisztelettel

Kohn Vilmos,
üzletvezető.

328. 13—16

☞ Vidéki megrendelések is a legpontosabban teljesittetnek. ☜

Laptulajdonos Molnár György. Kiadja a városi könyvnyomda Debreczenben.